

Moses Mendelssohn

Gesammelte Schriften

Moses Mendelssohn
Gesammelte Schriften
Jubiläumsausgabe

Begonnen von
I. Elbogen, J. Guttmann, E. Mittwoch
Fortgesetzt von
A. Altmann
E. J. Engel

In Gemeinschaft mit
F. Bamberger, H. Borodianski (Bar-Dayan)
S. Rawidowicz, B. Strauss, L. Strauss,
W. Weinberg

Band 18

Friedrich Frommann Verlag · Günther Holzboog

Moses Mendelssohn

Hebräische Schriften

II,4–5

Der Pentateuch

Bearbeitet von Werner Weinberg

Friedrich Frommann Verlag · Günther Holzboog

DIESE AUSGABE DER GESAMMELTEN SCHRIFTEN VON MOSES MENDELSSOHN WURDE AUS ANLASS DER ZWEIHUNDERTSTEN WIEDERKEHR SEINES GEBURTSTAGES IM JAHRE 1929 VON DER AKADEMIE FÜR DIE WISSENSCHAFT DES JUDENTUMS UND DER GESELLSCHAFT ZUR FÖRDERUNG DER WISSENSCHAFT DES JUDENTUMS IN GEMEINSCHAFT MIT EINEM EHRENAUSSCHUSS UND MIT UNTERSTÜTZUNG DES HAUSES MENDELSSOHN & CO. BEGONNEN UND WIRD VOM FRIEDRICH FROMMANN VERLAG (GÜNTHER HOLZBOOG) FORTGEFÜHRT.

CIP-Titelaufnahme der Deutschen Bibliothek

Mendelssohn, Moses :

Gesammelte Schriften / Moses Mendelssohn.

Begonnen von I. Elbogen . . . Fortgesetzt von Alexander Altmann

in Gemeinschaft mit F. Bamberger . . . – Jub.-Ausg. –

Stuttgart-Bad Cannstatt : frommann-holzboog.

ISBN 3-7728-0318-0

NE : Mendelssohn, Moses : [Sammlung]

Jub.-Ausg.

Bd. 18. Hebräische Schriften. – 2,4/5. Bearb. von Werner Weinberg. – 1990

ISBN 3-7728-1027-6

NE : Weinberg, Werner [Bearb.]

© Friedrich Frommann Verlag · Günther Holzboog
Stuttgart-Bad Cannstatt 1990

Das vierte und fünfte Buch Moses

תרגום אשכנזי

במדבר ג

(כה) ומשמרת בני גרשון
 באהל מועד המשכן והאהל
 מכסוהו ומסך פתח אהל
 מועד : (כו) וקרני החצר
 ואת מסך פתח החצר אשר
 על המשכן ועל המזבח
 סביב ואת מיתריו לכל
 עבדתו : ס (כו) ולקחת
 משפחת העמרמי ומשפחת
 היצהרי ומשפחת החכרני
 ומשפחת העזיאלי אלה
 הם משפחת הקהתי : (כה)
 במספר פרזכר מפקד חדש
 ומיעדה

(כה) איהרי הוט בייה דעם
 שטיפטישזעלטי וואר / דיא טיעפפיכי
 דר וואהנונג אונד דעש צערטש :
 דיא דעקו דעשוערן אונד דר
 פארהאנג פֿר דעם איינגאנגי דעש
 שטיפטישזערעטש :
 (כו) דיא אומרהאנגי דעש פֿאר
 האפֿש / אונד דיא דעקי אס
 איינגאנגי דעש פֿארהאפֿש / וער
 דיא ווארהנונג אונד דעו אלטאר
 איינשלוסט : נעכשט זאלן
 שטריקן / דיא צו זיינס דינשטי
 גהערן :
 (כו) פֿאן קהת קאם דש עכרמישי /
 יצהרשי / חברנשי אונד עזיארישי
 גשרעכט / דיוש וינד דיא
 קהתישן גשלעכטער :
 (כה) אלש מענריכי / פֿאן
 איינס מאנאט זין אונד

תקן סופרים

באור

(כו) שיתרו / מלא דמלא כתיב בחכיו יודין /
 וזכותה את חיתרו / למה תקונו (ל"ט ח') :
 עבדוהו / חסד ואין / (כו) העמרמי / בחקנת
 ספרים ה"א עמ"ה / א"ת ומ"ש : ההכרני / חסד
 ואין / העזיאלי / העין / בקמן לבד וזו חטוף מפני
 דגש הוי"ו / וכוהו לחכרני לעזיאלי (ר"ה א' כ"ז
 כ"ג) / מ"ש / געיא נס בו"ו / ר"א : הקהתי
 ה"ק"ף בוא לבד נ"ס וכן ב"ס / א"ת ומ"ש :
 (כה) במספר / נכסעא / וקואו בחימש מ"ש
 שמרי

קהת לדרוס ומררי לטקון המשכן ולפני
 המשכן מה אהרן וכניו : (כה) ומשמרת
 בני גרשון / אף כוננת הפרשה הזאת
 להודיע סדר עבודתם כי המנין הזה ה' מן
 חדש כעבוד פדיון הבכורות / אבל מפני
 שהזכיר שלשת בתי האבות ומקיימת מודיע
 ג' כ' משמרת כל אחד ע"ד כלל / ולהלן
 ד' א' כמנין השני יזכיר עבודתם ומשם
 ע"ד פרט : המשכן / הם היריעות
 התחנות הנראות במשכן / והאהל /
 במבטו / כוללים בו חמסה גרות אליו ומכסה התחש וכל זה מפורש להלן בכתוב :
 ובמסך פתח אהל מועד / הוא הוילן שבמזרח המקדש שלא היה סגור שם : (כו) וארז
 מסך פתח החצר אשר על המשכן ועל המזבח / כירושו אשר על המשכן שהוא
 בפנים החצר / ועל המזבח שהוא חוץ למשכן * (ראב"ע) / וכפ' נשא (ד' כ"ה) פירש"י וז"ל
 כלומר הקלעים והמסך של חצר הסוכים ומניחים על המשכן ועל מנחת הכהן סביב עי"ל :
 ואת מיתריו / של משכן והאהל ולא של חצר * (ר"ש) / ואין זה סתירה לפירושו כפ' נשא
 על פסוק ועמודי החצר וגו' ויתדותם ומיתריהם (להלן ד' ל"ב) / שפ"י שם שהרי ייתדות
 ומיתרי הקלעים במשא בני גרשון היה עי"ש וכאן עי"ש ולא של חצר / לפי שכלו דבר הכתוב
 בכניו היחיד / לכן פירש"י שכנוי היחיד שברק על המשכן ולא על החצר כי על קלעי החצר
 צריך לומר מיתריהם כמ"ש בפ' נשא (שם כ"ו) שב ג"ס על קלעי החצר / אבל אין עתה רש"י
 ז"ל שיתריו הקלעים לא ה' כמשא בני גרשון כמו שהבין הרא"ש ז"ל מדכרי רש"י / ויהיו לפ"ד
 דכרי רש"י סותרין זה את זה : (כו) ולקחת משפחת העמרמי / הם בני משה כי לא ה'
 לעמרם רק משה ואהרן הם לא חנו כעתן הקהתיס כד' דרום כ"א קדמה מורחה ולא נשאר
 א"כ למקפתן קהת כי אס בני משה לכד' / ועי"ש למעלה (ג' א') :

לא והמזבחת

י תרגום אשכנזי

מיט נאמן: גרשון קהת אונד מררי :
 (יח) דיא נאמן דר קינדד גרשון
 נאך איהרן גשלעכטרו ווארן: לבני
 אונד שמעי :
 (יט) דיא נאמן דר קינדד קהת
 נאך איהרן גשלעכטרו ווארן: עמרם
 יצהר חברון אונד עזיאל :
 (כ) דיא קינדד מררי נאך איהרן
 גשלעכטרו / מחלי אונד מושי :
 דיוש זינד דיא גשרעכטער דש
 שטאממש לוי / נאך איהרן
 פאמיליען: (כא) פאן גרשון קאם
 דש ליבנישי אונד שמעישי גשלעכט :
 דיוש זינד דיא גרשונישי גשלעכטער :
 (כב) זיא ווארן גמוסטרט / נאך
 דר צאהר / נעמליך ארלש
 מעגליכי פאן איינס מאנאט אונד
 דאריבר : אונד דר גמוסטרטן
 ווארן זיבן טויזנד / אונד פֿינף
 הונדערט :
 (כג) דיא גרשונישן גשלעכטער :
 לאגרו זיך דיינטר דר וואהנונג /
 גען אבנד :
 (כד) דש פֿאמיליעדוויפט דר
 גרשונר : וואר אליסף זאהן לאל :

במדבר ג

בְּשֵׁמֹתָם גִּרְשׁוֹן וְקַהֵת וּמֵרָרִי :
 (יח) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־גִרְשׁוֹן
 לְמִשְׁפַּחְתָּם לִבְנֵי וְשֹׁמֵעִי :
 (יט) וּבְנֵי קַהֵת לְמִשְׁפַּחְתָּם
 עֶמְרָם וְיִצְחָר חֲבֵרוֹן וְעִזִּיאֵל :
 (כ) וּבְנֵי מֵרָרִי לְמִשְׁפַּחְתָּם
 מַחְלִי וּמוֹשֵׁי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפַּחַת
 הַלְוִי לְבֵית אֲבֹתָם : (כא)
 לְגִרְשׁוֹן מִשְׁפַּחַת הַלְוִי
 וּמִשְׁפַּחַת הַשְּׁמֵעִי אֵלֶּה הֵם
 מִשְׁפַּחַת הַגֵּרְשֵׁנִי : (כב) פְּקֻדֵיהֶם
 בְּמִסְפַּר כָּל־זָכָר מִבְּיַד
 וּמַעֲלָה פְּקֻדֵיהֶם שִׁבְעֵת
 אַרְבָּים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת : (כג)
 מִשְׁפַּחַת הַגֵּרְשֵׁנִי אַחֲרֵי הַמִּשְׁכָּן
 יִחַנּוּ יָמָּה : (כד) וּנְשֵׂי אֲבֹתָיִם
 אֲבֵי לְגִרְשֵׁנִי אֲלִיסָף בֶּן־לֹאֵל :
 ומשמרת

באור

(כא) לגרשון משפחת הלבני / דנק
 אל הפסוק שלמטה וכיאורו שתי משפחות
 גרשון שהם משפחת הלבני ומשפחת השמע
 היו פקדיהם במספר כל זכר שבעת אלפים
 וחמש מאות: הלבני השמע / וכן כלם
 בה"א הדעת מה שחלו ממשפט הלשון שכתב
 על שם עצם / אבל כל אלה הם שמות היחס /
 והראוי לבני שמעיי בשני יודי"ן אחת לעצם
 ואחת ליחס אלף שהקולו ופעל י"ד העצם
 והכתובה היא ליחס / ואמר פקדיהם בכנוי
 הנסתרים על המשפחות ולא אחר פקודיין /
 לפי שהכנוי שם לפרטי המונים שגיו
 זכרים: (כג) אחרי המשכן / נקרא
 המזרח והמערב כשם פנים ואחור כי פני האדם אל
 זריתת השמש ועל קדר זה נקרא דרום
 ימין וצפון שחאל ופי' אחרי כיוון אמורי המשכן / ויקרא פאת מערב ימה בעבור היס הגדול
 שעל כדו / ויהיה ככאן תוספת ביאור אחרי המשכן שהוא ימה: (כד) ונשיא בירת אב /
 כי הי' נשיא לכל אחד משלשה בתי אבות. שהם גרשון קהת ומררי / וככה למעלה לא זכיר
 כ"א ע"ד כלל שהלויים סביב למשכן ועתה מודיע קדר כחיייתם פערט / גרשון למערב

תקון סופרים

(יז) בשמחה / חכר וא' / עיין בתפ"ח חיי שבה
 (כ"ה י"ג): גרשון / הנחיל גרשם / א"ת ומ"ט /
 מלא וא"ו / וכל אורייתא דכותיה גרשון / כד מן לשכא
 דגבשני (לחן פסוק כ"א) / קדיס ס"ן לנ"ן גרש
 וחכר: (יח) שמות / מלא וא"ו - (יש) קהת /
 סק"ף בשוא לכד וכן כלס / א"ת ומ"ט: חברון /
 מלא וא"ו / וכל אורייתא דכותיה / וכן אשך בחברון /
 בפ' נד' לך (י"ג י"ח) / מלא וא"ו / וכל אורייתא
 דכותיה / ועזיאל / חסד וא"ו ומלא יר"ד / וכל עזיאל
 באורייתא דכותיה / ודכותיה משפחת העזיאל (למן
 פסוק ל"ז): (כ) מחלי / החי"ת בשוא לגדו /
 וכן חתשון מ"ט בפ' וא"ח / ומושי / מלא וא"ו /
 וכל עס דמושי באורייתא דכותיה מלא :
 כו מחריר

תרגום אשכנזי

במדבר ו

(יא) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה
 לֵאמֹר : (יב) וְאַנִּי הִנֵּה לִקְחַתִּי
 אֶת-הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 תַּחַת פְּלִי-בְכוֹר פֶּטֶר רַחֵם
 מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם :
 (יג) כִּי לִי פְלִי-בְכוֹר בְּיוֹם
 הַבְּרִית כָּל-בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
 הִקְדַּשְׁתִּי לִי כָל-בְּכוֹר בְּיִשְׂרָאֵל
 מֵאֲדָם עַד-בְּהֵמָה לִי יִהְיֶה
 אֲנִי יְהוָה : (חמישי) פ
 (יד) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה
 בְּמִדְבַר סִינַי לֵאמֹר : (טו)
 פֶּקֶד אֶת-בְּנֵי לֵוִי לְבֵית
 אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם כְּלוֹכֵר
 מִבֶּן-חָדָשׁ וְעַד-תַּקְדָּם :
 (טז) וַיִּפְקֵד אֹתָם מֹשֶׁה עַל-
 פִּי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה :
 (יז) וַיְהִי-וַיֵּלֶךְ בְּנֵי-לֵוִי
 בְּשִׂמְחָם

(יא) פֿעֶרנר שפראך דר עוויגי צו
 משה / וויא פֿאלגט : האבני איך דיא
 (יב) מינר זייטש / האבני איך דיא
 לויס אויש דען קינדרן ישראלש
 גנאממן / אן שטאגטט ארלעש
 ערשטגבאהדנן / דר ערשטן לייבש
 פֿרֿוֹשֿט / אונטר דען קינדרן
 ישראלש : זא דש דיא לויס
 מיר גהערן :
 (יג) דען מיר גהערט אללש
 ערשטגבאהרני : אלש איך אים
 לאנדי מערים אללש ערשטש
 גבאהרני שלוג / האבני איך מיר
 אללש ערשטגבאהרני אן ישראל /
 פֿאם מענשט בין צום פֿיה / גה יליגט :
 זיא זינד אלוא מיין / איך דר עוויגי :
 (יד) ווייטר רעדטי דר עוויגי מיט
 משה אן דר וויסטני סיני / אונר
 שפראך :
 (טו) מוסטרי דיא קינדר לוי /
 גאך זייהרן פֿאמיליען אונר
 גשלעטטן : אללש מענרייבי /
 פֿאן איינס מאנאט אן אונר דאריכר /
 זארלשט דוא מוסטרן :
 (טז) משה מוסטרטי זיא אויף
 דעם בפעהל דעש עוויגן / וויא
 איהם גבאטן ווארדן :
 (יז) דיש ווארן דיא קינדר לוי

תקון סופרים

באור

(יב) כל בכור / הס' / עים הראשונים / כל
 דגשה / וענים אחרונים כפויס / א' תו"ש :
 בביר / מלא וז' / וכר כל בכור שבכוס אחר זה /
 (יג) הבתי / חסד וז' / (טו) פקד / חסד
 וז' / וזכויה פקד כל בכור וזכ' (אין כמות ת') :
 אבתם / חסד וז' :
 ין כשמהם

ולפי' הראב"ע שימרו את כהונתם שלא יבא
 לדיפסלות אינו מתישב יפה המשך הכתוב
 והור הקרב יומת / אבל לפירש"י נכון הוא
 שהכנים ישמרו עבודתם שלא יקרב זר
 אליה : (יב) ואני הגה לקחתי / דבק
 עם הפרשה שלמעלה ושיעורו מה שאמרת
 שיהיה הלויס נתונים לאהרון מיהין זכיתי
 בהם כי אני לקחתי אותם לי תחת כל בכור בכני ישראל / והיו לי הלויס / שיהיו לי
 הלויס כאשר מבואר פעמים רבים שטעם הוי' כטעם הש"ן על הרוב : (יג) כי לי כל
 בכור / ונסת קדושת הכבורים מוזן הכותי כל בכור בארץ עזרים : ביוב הבתי /
 אין הראתה וסם ממשיכי בלחמת מכת כבורות היתה כלילה / אבל הראתה על הזנוכן
 רבים : לי היו / בעבור האתגח כולת עד בהמה נראה שכונתה הכתוב שהאמר לי יהיו
 חור על הלויס שבכמון הקודם וכאורו ומטעם זה הדין שיהיו לי הלויס / וכן הועתק בל"א :
 (טו) מבן חדש ומעלה / כי טעם הנוזן הזה שיפטר את הכבורות / לשיכך ימנו מיד
 שיאזו מכלל נפלים / אבל בנוזין השני כשימנו אל עבודתם ואל משאם לא ימנו כ"א מנן
 שלשים שנה הראויס לעבודה :

כא לגרשון